

ТЕМА 7
ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-
ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ
В УКРАЇНІ

Питання теми

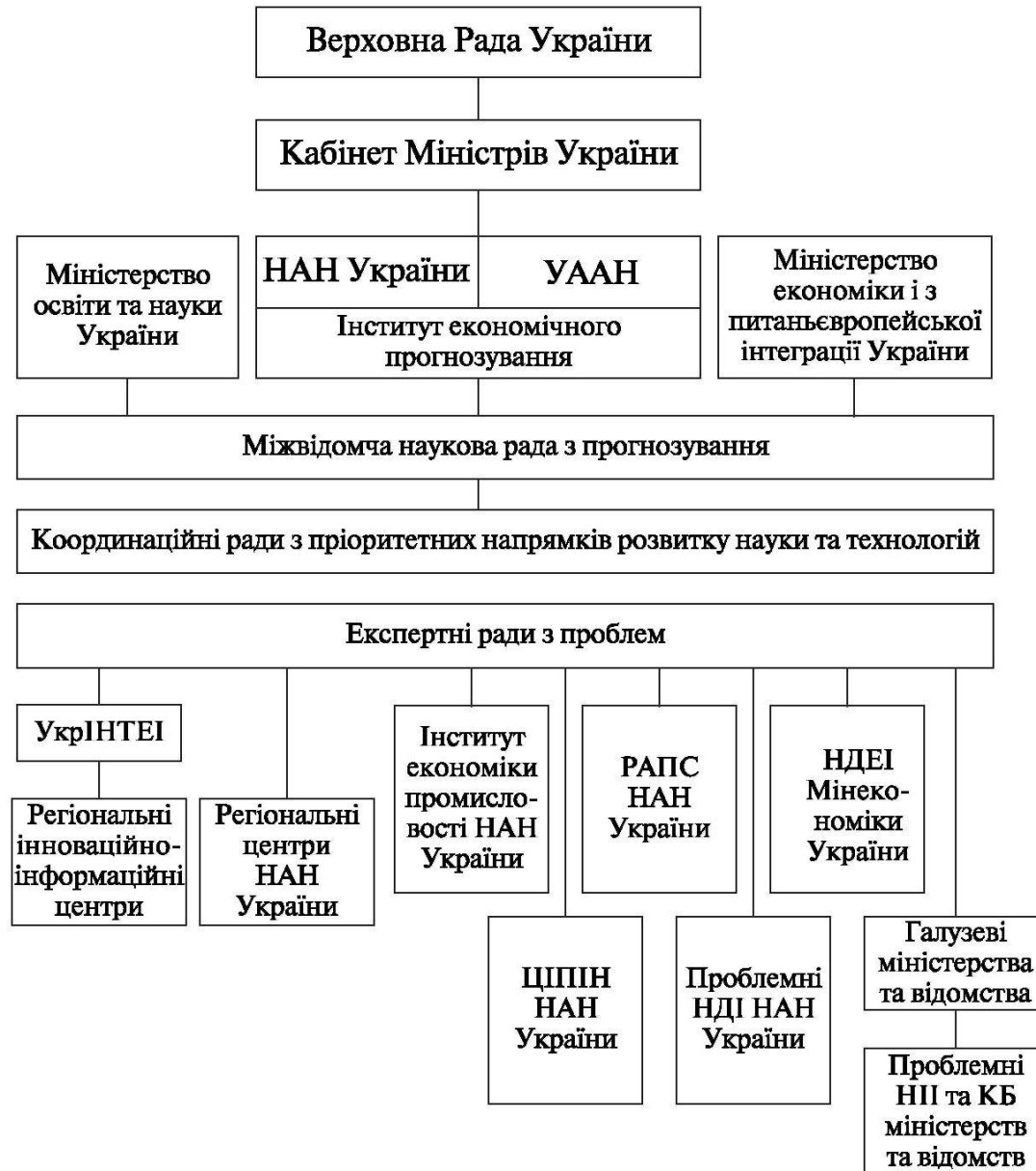
1. Організаційна структура науки
2. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів
3. Науково-дослідна робота студентів

При здійсненні державного управління та регулювання науковою діяльністю держава керується *принципами*:

- органічної єдності науково-технічного, економічного, соціального та духовного розвитку суспільства;
 - поєднання централізації та децентралізації управління у науковій діяльності;
 - додержання вимог екологічної безпеки;
- визнання свободи творчої, наукової і науково-технічної діяльності;
- збалансованості розвитку фундаментальних і прикладних досліджень;
 - використання досягнень світової науки, можливостей міжнародного наукового співробітництва;

- свободи поширення наукової та науково-технічної інформації;
- відкритості для міжнародного науково-технічного співробітництва, забезпечення інтеграції української науки в світову в поєднанні з захистом інтересів національної безпеки.

Організаційна структура наукової діяльності в Україні

Роль окремих складових в організаційній структурі наукової діяльності в Україні.

1. *Президент України* як глава держави і гарант її державного суверенітету:

- визначає систему органів виконавчої влади, які здійснюють державне управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності в Україні;
- забезпечує здійснення контролю за формуванням та функціонуванням системи державного управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
- для здійснення своїх повноважень у науковій і науково-технічній сфері створює консультативно-дорадчу раду з питань науки і науково-технічної політики.

2. Верховна Рада України:

- визначає основні засади і напрями державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
- затверджує пріоритетні напрями розвитку науки і техніки та загальнодержавні (національні) програми науково-технічного розвитку України.

3. *Кабінет Міністрів України* як вищий орган у системі органів виконавчої влади:

- здійснює науково-технічну політику держави;
- подає Верховній Раді України пропозиції щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та її матеріально-технічного забезпечення;
- забезпечує реалізацію загальнодержавних науково-технічних програм;
- затверджує державні (міжвідомчі) науково-технічні програми.

4. *Міністерство освіти і науки України* – займається організацією, координацією та фінансуванням науки в Україні.

5. *Національна академія наук України* – вища наукова організація України, яка організує і здійснює фундаментальні та прикладні дослідження з найважливіших проблем природничих, технічних і гуманітарних наук, а також координує здійснення фундаментальних досліджень в наукових установах та організаціях незалежно від форм власності.

6. *Державні галузеві академії наук* – державні спеціалізовані наукові установи, що координують, організують і проводять дослідження у відповідних галузях науки і техніки.

7. Рада з питань науки та науково-технічної політики створена при Президентові України як консультативно-дорадчий орган з метою сприяння формуванню державної політики щодо розвитку науки, визначенню пріоритетних напрямів, розробці стратегії технологічного розвитку, вдосконаленню структури управління наукою та системи підготовки і атестації кадрів.

8. Державний фонд фундаментальних досліджень створений для підтримки фундаментальних наукових досліджень в галузі природничих, технічних і гуманітарних наук, що проводяться науковими установами, вищими навчальними закладами вченими.

9. *Громадські спеціалізовані академії* – наукові установи, що об’єднують учених на громадських засадах за профілем їх наукової діяльності.

10. *Відомчі галузеві академії та інститути* – галузеві НДІ, підпорядковані міністерствам і відомствам.

11. *Наукові товариства* – громадські спеціалізовані організації.

12. *Вищі навчальні заклади* – університети, академії, інститути, що мають спеціальні підрозділи, які займаються науково-дослідною роботою за рахунок бюджетних та госпрозрахункових коштів.

Вчений є основним суб'єктом наукової і науково-технічної діяльності.

Правове забезпечення регулювання науки в Україні.

1. *Конституція України.*

2. *Закон України «Про вищу освіту»* від 01.07.2014 р. № 1556-VII.

3. *Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність»* від 13.12.91 р. № 1977-XII.

4. *Закон України «Про інноваційну діяльність»* від 04.07.2002 р. № 40-IV.

5. *Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів*, затверджене постановою КМУ від 01.03.99 р. № 309.

6. *Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника*, затверджений постановою КМУ від 24.07.2013 р. № 567.

Роботу з підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів організує і координує *атестаційна колегія* Міністерства освіти і науки України.

Система наукових ступенів наукових і науково-педагогічних працівників в Україні складається з двох рівнів.

1. Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в *аспірантурі (ад'юнктурі)*.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки.

Для надання допомоги в проведенні наукових досліджень призначається науковий керівник, як правило, доктор або професор.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії – це кваліфікована наукова робота, виконана особисто аспірантом у вигляді спеціально підготовленого рукопису, в якій містяться науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення, що пропонує автор для публічного захисту.

2. Доктор наук – це другий науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень.

Ступінь доктора наук присуджується спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу чи наукової установи за результатами публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю статей.

Дисертація на здобуття ступеня доктора наук – це робота, в якій сформульовані і обґрунтовані наукові положення, що характеризують нові напрямки у відповідній галузі науки, або зроблено теоретичні узагальнення і вирішені значні наукові проблеми, що мають важливе народногосподарське або соціальне значення.

Суб'єктами наукової діяльності у ВНЗ є наукові, науково-педагогічні працівники, студенти, інші працівники вищих навчальних закладів, а також працівники підприємств, які спільно з вищими навчальними закладами проводять наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність.

Основною метою наукової діяльності ВНЗ є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу.

Основними *завданнями* наукової діяльності вищих навчальних закладів є:

1) одержання конкурентоспроможних наукових і науково-прикладних результатів;

2) застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки фахівців з вищою освітою;

3) формування сучасного наукового кадрового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових розробок.

Науково-дослідна робота студентів у межах навчального плану здійснюється в таких *формах*:

- написання наукових рефератів з конкретної теми в процесі вивчення дисциплін;
- виконання лабораторних, практичних, семінарських та самостійних завдань, контрольних робіт, що містять елементи проблемного пошуку;
- виконання нетипових завдань дослідницького характеру в період виробничої практики та на замовлення;
- підготовка та захист курсових і дипломних робіт, пов'язаних із науковою проблематикою кафедри.

Науково-дослідна робота студентів поза навчальним процесом може здійснюватись в таких *формах*:

- у робота наукових гуртків, творчих секцій, лабораторій;
- виконання держбюджетних та господарських наукових робіт, проведення досліджень у межах творчої співпраці кафедр, факультетів тощо;
- написання статей, тез, доповідей;
- участь у наукових конференціях, конкурсах, предметних олімпіадах.